

Protokols Nr. 5

- 1. Ar COVID-19 saistītās ES iniciatīvas, vadlīnijas un citi aktuālie jautājumi**
 - 1.1. Vadlīnijas par mobilajām aplikācijām**
 - 1.2. COVID-19 pasākumu atvieglošanas koordinācija ES līmenī (*Exit Strategy*) un nacionālo ierobežojumu atcelšana**
- 2. Padomes aprīlī**
 - 2.1. 23. aprīļa Eiropadome (t.sk. MFF un ES ekonomikas atveseļošanas plāns (*Recovery Plan*))**
- 3. Par uzlabojumiem ES koordinācijas kārtībā**
- 4. Dažādi**

Sēdi vada: A. Kurme, Ārlietu ministrijas Valsts sekretāra vietniece Eiropas lietās.

Sēdes locekļi:

M. Klīve, Ārlietu ministrija
S. Rupjā, Ārlietu ministrija
M. Klismets, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
E. Stanga, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Z. Liepiņa, Ekonomikas ministrija
L. Stauvere, Ekonomikas ministrija
M. Rone, Ekonomikas ministrija
E. Šimiņa-Neverovska, Satiksmes ministrija
S. Catlaka, Kultūras ministrija
I. Tāre, Labklājības ministrija
A. Esenberga, Finanšu ministrija
I. Blauberga, Finanšu ministrija
N. Strautmanis, Finanšu ministrija
I. Irbe, Finanšu ministrija
A. Valaine-Elsone, Iekšlietu ministrija
I. Silantjevs, Iekšlietu ministrija
A. Vahere-Abražune, Izglītības un zinātnes ministrija
D. Deinate, Izglītības un zinātnes ministrija
K. Pommere, Tieslietu ministrija
L. Jenča, Tieslietu ministrija
I. Baļčūne, Zemkopības ministrija
L. Timša, Veselības ministrija
I. Allika, Latvijas Banka

Klātesošie:

Jans Kevišs-Petuško, Ārlietu ministrija
R. Brusbārdis, Ārlietu ministrija
A. Čākure, Ārlietu ministrija
L. Kalēja, Ārlietu ministrija
A. Butāne, Ārlietu ministrija
K. Briedis, Ārlietu ministrija
E. Kresse, Latvijas Pašvaldību savienība
N. Preisa, Latvijas Brīvo Arodbiedrību savienība
I. Dēze, Saeimas Eiropas lietu komisija
K. Gailīte, Saeimas Eiropas lietu komisija
I. Stepīņa, Latvijas Darba devēju konfederācija

1. Ar COVID-19 saistītās ES iniciatīvas, vadlīnijas un citi aktuālie jautājumi

1.1. Vadlīnijas par mobilajām aplikācijām (*Veselības ministrija*)

Ziņo: ĀM/ A. Kurme

Izsakās: VM/ L. Timša, ĀM/ D.Baumanis, IeM/ A. Valaine-Elsona

VM informē, ka 16. aprīlī EK publiskoja vadlīnijas un *toolbox* par Mobilajām aplikācijām COVID-19 krīzes izejas stratēģijai (*Exit Strategy*). Vadlīnijās vērsta uzmanība uz personas privātuma ievērošanu.. 27.aprīļa veselības ministru neformālajā VTC diskutēts par mobilo aplikāciju iespējām; būtiski panākt, lai tās ir starptautiski integrējamas. Notiek intensīvs darbs pie LV aplikācijas izstrādes, lai tā varētu tikt nodota SPKC rīcībā maija beigās. Notiek aktīva sadarbība starp SPKC, LMT un izstrādātāju. *E-health* ekspertu tīklā ekspertu līmenī notiek diskusijas un informācijas apmaiņa ar kolēģiem Eiropā, tostarp informēti par valstīm, kas neplāno šāda veida aplikācijas. IeM informē par ES iekšlietu ministru 28.aprīlī neformālajā VTC izskatītajiem jautājumiem par aplikācijām. Šādu aplikāciju izmantošanai jābūt balstītai uz brīvprātības principa ievērošanu, un tām jāatbilst personas datu aizsardzības normām. IeM izsūtījusi ministrijām apkopojumu.

1.2. COVID-19 pasākumu atvieglošanas koordinācija ES līmenī (*Exit Strategy*) un nacionālo ierobežojumu atcelšana

Ziņo: ĀM/ A. Kurme

Izsakās: VM/ L. Timša, LDDK/ I. Stepīna, TM/ K.Pommere, LBAS/ N. Preisa, ĀM/ J. K. Petuško, ĀM/ M. Klīve, FM/ I. Blauberģa, EM/ Z. Liepiņa

ĀM pozitīvi vērtē Komisijas 15. aprīlī publicēto ceļa karti koordinētai izejai no ārkārtējās situācijas. LV jāseko Komisijas vadlīnijām. Vairākas dalībvalstis, piemēram, Dānija, Austrija, Čehija, Slovākija, Slovēnija, Vācija, Polija jau sākušas ierobežojumu atcelšanu. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) vadībā notiek darbs ar Latvijas nacionālās izejas stratēģiju, ziņojums tiks skatīts MK 7. maijā. ĀM ir koordinējošā institūcija par harmonizētu pasākumu atcelšanu starp Baltijas valstīm, tāpēc lūdzam ministrijas ziņot, ja plāno uzsākt ierobežojumu atcelšanu savas kompetences jomās. Par LV pieņemtajiem lēmumiem jāinformē arī Komisija. Kāda ir ministriju pieredze un priekšlikumi par Komisijas vadlīnijām izejas stratēģijai? VM: Bijušas vairākas VTC ar Komisiju. Valstis strādā pie kritēriju izstrādes. Tiek ņemtas vērā arī Pasaules Veselības organizācijas vadlīnijas un citi būtiski aspekti. LDDK: Esam iesnieguši konkrētus priekšlikumus, kā šajā epidemioloģiskās krīzes situācijā veicināt ekonomisko darbību, nodrošināt nodarbinātību, lai radītu ienākumus ekonomikā. Ceram ar ES fondu palīdzību rast veidu, kā tiks nodrošināta veselības aizsardzība strādājošos uzņēmumos (aizsardzības pasākumu nodrošināšana, dezinfekcijas līdzekļu un individuālo aizsardzības līdzekļu iegādes kompensācija), lai neietekmētu to darbību un pasargātu uzņēmumus, kas nevar strādāt attālināti. Nepieciešams paplašināt SPKC konsultācijas ar uzņēmumiem, kā nodrošināt veselības aizsardzības pasākumus, jo ne visos uzņēmumos ir darba aizsardzības speciālisti, īpaši mazos uzņēmumos. LDDK uzsver, ka LV jāizmanto visas iespējas un ES pagaidu noregulējumi, nodrošinot, lai uzņēmumi tiktu pie apgrozāmiem līdzekļiem grantu un aizdevumu veidā. Neizpratne par diskursu attiecībā uz dotācijām un subsīdiju sadalījumu attiecībā uz nozarēm, kuras skar sezonālitate (viesmīlība, tūrisma nozare). Aicina ņemt vērā citu valstu labo pieredzi pagaidu atbalsta instrumentu ieviešanai LV. Cer uz ciešu EM sadarbību ar daudzām nozaru asociācijām, lai nozares varētu turpināt strādāt, nodrošinot adekvātus veselības aizsardzības pasākumus uzņēmumos. LBAS: svarīgi pēc ierobežojumu atcelšanas saglabāt pieprasījumu un līdz ar to nemazināt esošo atlīdzības līmeni gan valsts pārvaldē, gan valsts kapitālsabiedrībās, mēģināt radīt jaunas darbavietas, vērst uzmanību uz bezdarbnieku pārkvalifikāciju, pēc iespējas piesaistot jaunas investīcijas. Vēlas akcentēt jautājumu par brīvu darbinieku kustību – šobrīd Eiropas Arodbiedrību konfederācija izmeklē atsevišķus gadījumus un šo gadījumu iespējamās sekas uz migrantu darbinieku veselības aizsardzību. Vēlas pievērst uzmanību arī jautājumam par darba spēka ieplūšanu LV COVID-19 krīzes laikā. EM apstiprina, ka interesi par darbaspēka kustību, tai skaitā specifiskās profesijās, kurās LV nav ekspertu. Sadarbībā ar LIAA darbaspēka kustība tiek nodrošināta saskaņā ar pieņemto regulējumu. Attiecībā uz atveseļošanas plānu nozarēs, t.sk. arī viesmīlības nozarē – EM pēc iespējas ieinteresēta mazināt ierobežojumus, līdzko situācija to atļaus. Krīzes vadības grupā

notiek diskusijas par iespējamiem atvieglojumiem LV pēc 12. maija. LV ekonomikas atveseļošanas plānam kopumā 3 posmi: 1) stabilizācija – šogad, 2) pārorientācija – līdz 2023. gadam, 3) augšana – pēc 2023. gada. Bāze šim ekonomikas atjaunošanas plānam ir četri pīlāri: cilvēku kapitāls, inovācijas, eksports un finanšu pieejamība. Plānu izstrādā eksperti sadarbībā ar ārvalstu ekspertiem no uzņēmēju puses, un tas tiek saskaņots politiskajā līmenī. Paredzēts, ka plāns tiks pārskatīts ik gadu, ņemot vērā COVID-19 neprognozējamību šobrīd.

TM lūdz precizēt situāciju par LV noteiktajiem ierobežojumiem attiecībā uz brīvu preču kustību un ietekmi uz Vienoto tirgu (Komisijas vēstule par atsevišķiem LV pieņemtajiem ierobežojumiem). ĀM, VM un EM informē par situāciju. EM ar VM kopīgi izstrādā koordinētu Latvijas viedokli iesniegšanai Komisijai.

Nav sadalīta atbildība par Ārkārtas palīdzības instrumentu – *Priekšlikums PADOMES REGULA, ar ko aktivizē ārkārtas atbalstu saskaņā ar Padomes 2016. gada 15. marta Regulu (ES) 2016/369 un groza tās noteikumus attiecībā uz Covid-19 uzliesmojumu (Emergency Support Instrument)*¹. Instruments paredzēs ES līdzfinansējumu līdz 100% (t.sk. medicīnas preču, pacientu un medicīnas personāla transportēšanai no trešajām valstīm un ES teritorijā). VM šo redz kā horizontālu instrumentu. Daļa paredzētā finansējuma ir VM joma, bet šobrīd VM nav cilvēkresursu kapacitātes, jo paralēli tiek koordinēts darbs ar Solidaritātes fondu. VM ierosina FM vai ĀM uzņemties koordinējošās ministrijas lomu. ĀM norāda, ka ĀM nav atbilstošās kompetences par instrumenta saturu, var uzņemties līdzatbildību un palīdzēt ar finansējuma pieprasīšanas mehānismu, bet uzskata, ka finansējuma pieprasīšanas iniciatīvai un koordinācijai jābūt VM. FM informē, ka jaunā finanšu atbalsta instrumenta budžeta grozījumi apstiprināti un finansējums pieejams. FM rīcībā nav informācijas par citu dalībvalstu pieteikumiem. EM izsaka priekšlikumu skatīt šo jautājumu Krīzes vadības padomē un ierosina, ka ĀM varētu informēt ieinteresētās puses par ES finansējuma piesaistes iespējām. EM arī aicina ĀM uzņemties koordinējošo lomu, jo VM šobrīd noslogota saistībā ar COVID-19 krīzi.

Nolemj: Ārlietu ministrijai turpināt darbu pie atbildību sadalījuma par Ārkārtas palīdzības instrumentu.

2. Padomes aprīlī

Ziņo: ĀM/ M. Klīve

Izsakās: FM/ I. Blauberga, EM/ M.Rone, VARAM/ M. Klismets, IeM/ A. Valaine-Elsone

2.1. 23. aprīļa Eiropadome (t.sk. MFF un ES ekonomikas atveseļošanas plāns (*Recovery Plan*))

23. aprīļa Eiropadome apstiprināja Eiropas vienošanos par 3 finanšu atbalsta instrumentiem: 1) pagaidu mehānisms bezdarba risku mazināšanai (SURE); 2) EIB Viseiropas garantiju fondu investīcijām uzņēmumiem; 3) Eiropas Stabilitātes mehānisma (ESM) kredītlīnijas 2% apmērā no IKP. Atbalstīja Komisijas ceļvedi koordinētai izejas stratēģijai no ārkārtas ierobežojumiem (*Exit Strategy*) un ceļvedi ES ekonomikas atjaunošanai (*Recovery Plan*). 21. aprīlī publicētais ceļvedis ekonomikas atjaunošanai uzsver, ka jāizvairās no asimetriskas ekonomikas atveseļošanas ES dalībvalstīs. Būtiska solidaritāte, kohēzija un konverģence. Ekonomikas atjaunošanā lielu lomu spēlēs MFF, ko jāpielāgo jaunajiem izaicinājumiem, saglabājot zaļās un digitālās prioritātes. Paredzams, ka lielākās diskusijas varētu būt par Atveseļošanās fondu (*Recovery Fund*) sasaisti ar MFF. Detaļas par Atveseļošanās fondu un MFF priekšlikumu plānots publicēt 6. maijā vai vēlāk. Neoficiāli zināms, ka pamatu jaunajam MFF priekšlikumam varētu veidot Komisijas sākotnējais priekšlikums ar labojumiem esošajās programmās un jauniem instrumentiem COVID-19 izaicinājumu risināšanai.

FM papildina, ka Eiropadomes secinājumu vietā izplatīta Š.Mišela vēstule, kurā apstiprina nodomu pieņemt minētos trīs instrumentus. Notiek aktīvs darbs ar šiem instrumentiem gan darba grupās, gan gatavojoties Eiropai. Apstiprināšana gaidāma tuvākajās nedēļās, jo šiem instrumentiem būtu jāstājas spēkā 1. jūnijā. Paralēli notiek darbs ar atveseļošanās fondu un MFF jauno priekšlikumu. Iezīmējas pozitīva DV vienprātība, ka MFF un atveseļošanas procesam jābūt vienā pakotnē, kas integrēsies MFF.

¹ COM/2020/0175

EM informē par 27. aprīļa ES tūrisma ministru neformālo konferenci un aktuālo situāciju saistībā ar Tūrisma pakalpojumu direktīvas nosacījumu ieviešanu. Šobrīd 14 DV iestājas par direktīvas prasību mīkstināšanu. Notiek diskusija, vai tūrisma jomā tiks izstrādāts jauns dokuments, vai jautājums tiks iekļauts citos stratēģiskajos dokumentos.

EM: 28. aprīļa enerģētikas ministru sanāksmē tika apzināta COVID-19 krīzes izraisītā situācija enerģētikas nozarē. Enerģētikas sektors varētu būt viens no bāzes elementiem ekonomikas krīzes pārvarēšanā.

VARAM informē par 5. maijā gaidāmās telekomunikāciju ministru neformālās VTC darba kārtību. Paredzēta diskusija par mobilo aplikāciju, un digitālo risinājumu nozīmību ES atveseļošanās procesā.

IeM informē par 28. aprīļa iekšlietu ministru neformālo VTC, kur pārrunāti uz iekšlietu jomu attiecināmie COVID-19 krīzes jautājumi. DV vienprātīgas, ka robežkontrole jāatceļ koordinētā veidā 3 posmos – 1) DV sadarbība kaimiņvalstu starpā, 2) reģionāli, 3) ES kopīga pieeja. Attiecībā uz mobilajām aplikācijām DV ir dažādas pieejas – uzsvars uz brīvprātības principu un personas datu aizsardzības prasību ievērošanu. Migrācija – situācija Vidusjūrā joprojām kritiska. Komisija aktīvi strādā pie Migrācijas pakta izstrādes.

Nolemj: Pieņemt zināšanai ministriju sniegto informāciju.

3. Par uzlabojumiem ES koordinācijas kārtībā

Ziņo: ĀM/ M. Klīve

Izsakās: LDDK/ I. Stepīna, SM/ E. Šimiņa-Neveryovska, ĀM/ S. Rupjā

ĀM: Paldies ministrijām par iesūtītajiem komentāriem un priekšlikumiem ES koordinācijas kārtības uzlabošanai. Ir saņemti labi priekšlikumi. No ministriju puses nav vēlmes būtiski mainīt esošo kārtību. Drīzāk jākoncentrējas uz esošās kārtības vienotu ieviešanu. Tā kā 2009. gada Noteikumos Nr. 96 un Instrukcijā Nr. 4 vairākkārt veikti grozījumi, tad tie ir nepārskatāmi, ierosinām tos apvienot un izstrādāt vienotu pārskatāmu dokumentu. Paralēli ĀM uzsāk darbu pie 2010. gadā izdotās *ES rokasgrāmata praktiskam darbam ar ES jautājumiem* atjaunošanas. Rokasgrāmatas projektu vēlākā stadijā skanēs ar ministrijām.

ĀM tuvākajā laikā sagatavos un saskaņos ar ministrijām priekšlikumu grozījumiem esošajā ES jautājumu koordinācijas kārtībā (MK Noteikumi nr. 96 un Instrukcija Nr.4 vienkopus).

LDDK: lūdz saskaņot priekšlikumus grozījumiem. SM jautā, vai plānots pārskatīt instrukciju par specializētajām aģentūrām ES dalībvalstīs? ĀM šobrīd to neplāno, primāri nepieciešams pabeigt darbu ar MK noteikumu par ES koordināciju pārskatīšanu un ES rokasgrāmatu.

Nolemj: ĀM apkopot ministriju priekšlikumus un izsūtīt priekšlikumu grozījumiem esošajā ES jautājumu koordinācijas kārtībā.

4. Dažādi

4.1. Nākamā VAS 20. maijā (tbc.).

VAS protokols saskaņots elektroniski ESVIS-L sistēmā 2020. gada 8. maijā.

Ārlietu ministrijas Valsts sekretāra vietniece Eiropas lietās

A. Kurme

Protokolēja:

Gunta Ērgle-Lāce

Ārlietu ministrijas

Vispārējo un institucionālo jautājumu nodaļas

vecākā referente, tel. 67015966